

3. Бондарук Т. Г., Бондарук О. С., Мельничук Н. Ю. Державний борг України та видатки бюджету на його обслуговування // Статистика України. 2018. № 1. С. 30–39.

4. Аналітично-статистичні матеріали про стан платіжного балансу та зовнішнього боргу України за 2010-2018 рр. URL: http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan.htm.

5. Довідка щодо державного та гарантованого державою боргу за 2008–2018 рр. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish>.

6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/>.

*Бондарук Таїсія Григорівна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи і страхування;
Давиденко Юлія Ігорівна,
студентка II курсу, спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

БЮДЖЕТНА БЕЗПЕКА ЯК ФАКТОР СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Останні політичні та економічні події стали тими деструктивними факторами, що порушили стабільність стратегічного розвитку України загалом та її фінансової системи зокрема. Оскільки бюджетна система є віддзеркаленням соціально-економічних процесів у державі, прогнозування показників стану бюджетної системи має високий рівень невизначеності що перешкоджає здійсненню прогресивних зрушень в економіці та призводить до необхідності розробки якісних важелів гарантування бюджетної безпеки.

Дослідження особливостей розвитку бюджетної системи України в контексті забезпечення бюджетної безпеки на сучасному етапі реалізації реформ набуває актуальності, оскільки її гарантування є одним з ключових завдань держави при реалізації бюджетної політики, яка б забезпечувала цілі соціально-економічного розвитку держави і відповідала національним інтересам. Важливість проблем, пов'язаних з бюджетною безпекою, яка є необхідною умовою забезпечення позитивних зрушень у національній економіці, та з особливостями впливу бюджетних елементів на підвищення ефективності механізмів економічної безпеки держави, обумовлює актуальність теми дослідження.

Бюджетна безпека як вагомий фактор стратегічного розвитку держави є одним із визначальних критеріїв ефективності бюджетної політики. Бюджетна безпека виражає здатність держави за допомогою бюджетних важелів виконувати її функції та завдання з урахуванням індивідуальних, корпоративних та суспільних інтересів [1]. Відтак, забезпечення бюджетної безпеки держави є складовою системи завдань

формування ефективної бюджетної політики та досягненні стратегічних соціально-економічних пріоритетів. Посилення уваги до проблем бюджетної безпеки в Україні обумовлено динамікою суспільних процесів як у глобальному, так і в національному вимірах [2].

Забезпечення бюджетної безпеки є однією з передумов досягнення стратегічних соціально-економічних пріоритетів розвитку держави. Загрози бюджетній безпеці держави, виражаючи потенційну можливість негативного впливу, набувають суб'єктивного характеру, адже здебільшого залежать від бюджетних рішень та узгодження суспільних інтересів.

Головним фактором формування загроз у бюджетній політиці є неузгодженість суспільних потреб і обмеженості ресурсів держави. Загрози, що виникають, визначаються змістом відтворювальних процесів суб'єктів бюджетних правовідносин, ступенем узгодженості їх інтересів, а, отже, функціональною детермінованістю бюджетної політики, засадами формування бюджету й еквівалентністю розподілу його коштів за рівнями бюджетної системи [1].

Сучасний стан бюджетної системи України сформувався під впливом низки деструктивних зовнішніх та внутрішніх викликів, які загострили питання забезпечення бюджетної безпеки. Виклики, зумовлені зовнішніми та внутрішніми загрозами у розвитку бюджетної системи характеризуються наступними тенденціями [3].

Зберігається високий рівень перерозподілу ВВП через бюджетну систему (рис. 1). Частка доходів зведеного бюджету у ВВП у 2015, 2016 рр. склала 32,9 та 32,9% (проти 29,0 % у 2013 році), що свідчить про зростання рівня перерозподілу ВВП через бюджетну систему. У 2016 р. частка видатків зведеного бюджету у ВВП становила 35,1 % – це найвищий показник за останні шість років (у 2013 році – 33,4 %, у 2011 році – 31,7 %) [3].

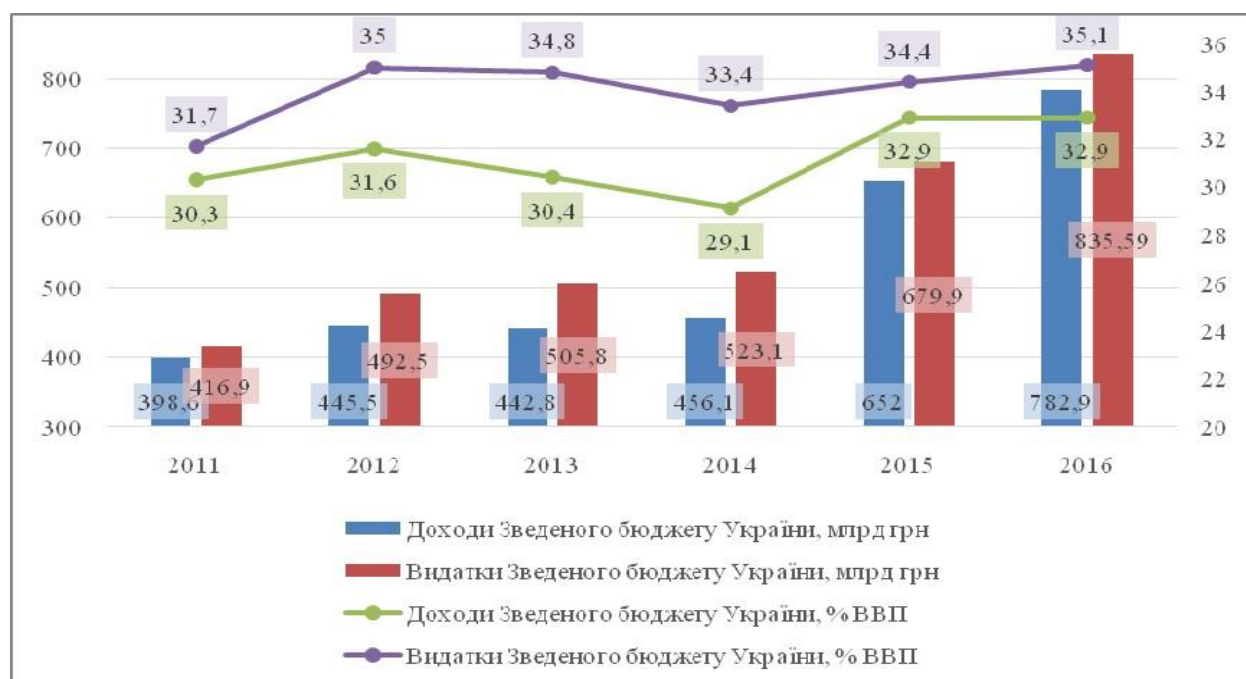

Рис. 1. Динаміка доходів та видатків Зведеного бюджету України [3].

Обсяг видатків зведеного бюджету України в 2016 р склав 835,59 млрд. грн., що в два рази перевищує відповідний показник 2011 р., доходи зведеного бюджету України теж зросли в 2016 р. майже в два рази порівняно з 2011 р.

Загрози бюджетних видатків виникають на кожному етапі бюджетного процесу, якими можуть бути недоліки та упущення організаційного, нормативно-правового та фінансового характеру, а також пов'язані з неналежним виконанням головним розпорядником бюджетних коштів контрольних функцій і функцій з управління бюджетними коштами, а саме: несвоєчасність затвердження паспортів бюджетних програм і порядку використання бюджетних коштів; недотримання порядку використання бюджетних коштів; недоліки в організації бухгалтерського обліку; несвоєчасний розподіл відкритих асигнувань; недостатній контроль з боку головних розпорядників бюджетних коштів за діяльністю розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів; несвоєчасна та неякісна підготовка звітів про виконання паспортів бюджетних програм тощо.

Ризик зростання обсягу платежів з обслуговування та погашення державного боргу є суттєвим чинником, що тривалий час породжує проблеми в сфері державних фінансів і здійснює вплив на бюджетну безпеку.

Тенденція до надмірного зростання рівня боргового навантаження стала характерним викликом останніх років: якщо у 2013 р. рівень боргу складав 40,2 % ВВП, то в 2014 році відповідний показник перевищив порогові значення й сягнув 69,3 %, в 2015 р. по відношенню до ВВП державний та гарантований державою борг становив 79,3 % (відношення обсягу державного боргу до номінального ВВП склало 67,3 %) [4], а за підсумками 2016 р. по відношенню до ВВП державний та гарантований державою борг зріс на 0,7 в.п. і становив 81,0 %, його загальна сума склала 1929,8 млрд. грн.

За 2016 р. сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилася на 357,6 млрд. грн., при цьому у доларовому еквіваленті він зріс на 5,5 млрд. дол. США. Станом на 1 січня 2017 р. державний та гарантований державою борг України становив 1929,8 млрд. грн. (70,97 млрд. дол. США), в тому числі: державний та гарантований державою зовнішній борг – 1249 млрд. грн., (45,6 млрд. дол. США) що складає 64,3% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу; державний та гарантований державою внутрішній борг – 689,7 млрд. грн. (25,4 млрд. дол. США), що складає 35,7% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу [4].

Темпи зростання зовнішнього боргу значно перевищують темпи зростання внутрішніх запозичень, що свідчить про незадовільний стан внутрішнього потенціалу грошово-кредитної системи держави.

У ході аналізу ризиків і загроз бюджетній безпеці держави встановлено, що ключові ризики характеризується високим рівнем перерозподілу ВВП через бюджетну систему (у 2016 р. частка доходів зведеного бюджету у ВВП становила 32,9%, а частка видатків зведеного бюджету у ВВП – 35,1% (це найвищий показник за останні шість років)) та зростанням обсягів державного і гарантованого державою боргу України, а також зростанням витрат бюджету на фінансування його обслуговування.

Список використаних джерел

1. Корень Н. В. Виклики та загрози бюджетній безпеці на етапі суспільних трансформацій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. Вип. 14., Ч. 3. С. 130–133.
2. Піхоцький В. Ф. Ефективність бюджетної політики як інструмент соціально-економічного розвитку України. *Фінанси України*. 2010. № 3. С. 30–37.
3. Бондарук О. С. Аналіз бюджетних загроз та їх впливу на фінансову безпеку України. *Міжнародні відносини Серія "Економічні науки"*. 2017. Київ: №1. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/issue/view/184.
4. Бондарук Т. Г., Бондарук О. С., Мельничук Н. Ю. Державний борг України та видатки бюджету на його обслуговування. *Статистика України*. 2018. № 2. С. 30–39.

Верещагіна Анна Віталіївна,
магістрантка,

спеціальність «Облік та оподаткування»;
науковий керівник:

Корінько Микола Данилович,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри аудиту та підприємництва,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

В сучасних умовах розвитку ринкової економіки, діяльність кожного підприємства супроводжується постійною взаємодією з іншими суб'єктами господарювання. Але, зазвичай, для ефективної діяльності підприємству не вистачає власних коштів і виникає потреба у залучення додаткових коштів, що призводить до утворення зобов'язань, наявність яких за стабільних умов діяльності підприємства не погіршує фінансового стану суб'єкта, а їх розмір та динаміка свідчить про рівень взаємозв'язків з іншими суб'єктами підприємницької діяльності. Зобов'язання є важливим фактором впливу на фінансовий стан підприємства, зокрема, на його ліквідність, платоспроможність, кредитоспроможність та фінансову стійкість. Поточні зобов'язання з огляду на динамічний характер потребують ефективного управління грошовими потоками, контролю за фактичним станом розрахунків особливо під час фінансової кризи. Прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про поточні зобов'язання, що формується у системі бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим, виникає необхідність вдосконалення теоретичних і методичних аспектів визнання, класифікації, документування, оцінки та відображення поточних зобов'язань у системі бухгалтерського обліку, а також методики аналізу поточних зобов'язань та визначення їх впливу на платоспроможність підприємства в сучасних умовах господарювання [1].